

Briuselis, 2018 m. birželio 26 d.
(OR. en)

10555/18

ELARG 41
COWEB 102

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 10374/18

Dalykas: PLĖTRA IR STABILIZACIJOS BEI ASOCIACIJOS PROCESAS
– Tarybos išvados

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl plėtros ir stabilizacijos bei asociacijos proceso, kurias Taryba priėmė 2018 m. birželio 26 d. posėdyje.

BENDRUJU REIKALŲ TARYBA

**TARYBOS IŠVADOS DĖL PLĖTROS IR STABILIZACIJOS BEI ASOCIACIJOS
PROCESO**

1. Taryba susipažino su 2018 m. balandžio 17 d. Komisijos komunikatu dėl ES plėtros politikos ir su ataskaitomis dėl Juodkalnijos, Serbijos, Turkijos, buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos, Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos ir Kosovo*. Taryba palankiai vertina naujos Komisijos metodikos taikymą ir jos ataskaitų teikimo ciklo suderinimą su ekonominių reformų programų vertinimu. Taryba taip pat atkreipia dėmesį į 2018 m. vasario 6 d. Komisijos komunikatą „Įtikinama plėtros perspektyva ir didesnis ES įsipareigojimas Vakarų Balkanų šalims“.
2. Vadovaudamasi 2006 m. gruodžio 14–15 d. Europos Vadovų Tarybos patvirtintu atnaujintu konsensu dėl plėtros ir vėlesnėmis Tarybos išvadomis, Taryba dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą dėl plėtros – tai tebėra itin svarbi Europos Sąjungos politikos kryptis. Tai ir toliau reiškia strateginį investavimą į taiką, demokratiją, gerovę, saugumą ir stabilumą Europoje. Pripažinti ir įsipareigoti puoselėti pagrindines Europos vertybes yra pasirinkimas – tai itin svarbu visiems partneriams, siekiantiems narystės ES. Todėl Taryba tikisi, kad partneriai prisiims atsakomybę ir visapusiškai įsipareigos puoselėti Europos vertybes ir ryžtingai įgyvendinti reikiamas reformas savo žmonių labui. Atsižvelgdama į jau padarytą pažangą, Taryba palankiai vertina Vakarų Balkanų įsipareigojimą, išreikštą Sofijos aukščiausiojo lygio susitikime, ir jų pritarimą Sofijos deklaracijai. Taryba primena Salonikų darbotvarkę ir Sofijos deklaraciją ir pakartoja, kad ES tvirtai remia Vakarų Balkanų europinę perspektyvą. ES pasiryžusi stiprinti ir intensyvinti savo veiklą visais lygmenimis, siekdama remti šio regiono politinę, ekonominę ir socialinę pertvarką, be kita ko, teikdama didesnę paramą, grindžiamą Vakarų Balkanų apčiuopiama pažanga įgyvendinant teisinės valstybės principą, taip pat vykdamas socioekonominės reformas. Turkija tebėra šalis kandidatė ir labai svarbi partnerė daugelyje sričių.

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 (1999) bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

3. Atsižvelgdama į ankstesnes Tarybos išvadas ir Kopenhagos politinius kriterijus bei stabilizacijos ir asociacijos procesą, kuris tebėra santykių su Vakarų Balkanais bendras pagrindas, Taryba dar kartą patvirtina, kad, laikantis atnaujinto konsensuso dėl plėtros, reikia taikyti sąžiningas ir griežtas sąlygas ir nuopelnų principą, derinant juos su ES pajėgumu visais aspektais integruoti naujas nares.
4. Taryba pabrėžia, kad būtina ir toliau daugiausia dėmesio skirti pagrindinėms reformoms siekiant pašalinti įsigalėjusius struktūrinius trūkumus teisinės valstybės, pagrindinių teisių, ekonominio vystymosi ir konkurencingumo, demokratinių institucijų stiprinimo ir viešojo administravimo reformos srityse. Svarūs rodikliai įgyvendinant reformas ir konkretūs bei apčiuopiami rezultatai šiose esminėse srityse tebėra itin svarbūs, ypač bendrai stojimo derybų spartai.
5. Teisinė valstybė yra viena iš pagrindinių vertybių, kuria grindžiama ES ir kuri yra tiek plėtros proceso, tiek stabilizacijos ir asociacijos proceso pagrindas. Reformos būtinos siekiant išspręsti likusius svarbius uždavinius šioje srityje, visų pirma užtikrinant nepriklausomas, nešališkas, atskaitingas ir veiksmingas teismines institucijas ir kovojant su korupcija bei organizuotu nusikalstamumu, taip pat užtikrinant pagrindinių teisių apsaugą, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, nediskriminacinį elgesį su tautinėmis mažumomis, ir kovojant su pažeidžiamų grupių, pavyzdžiui, romų ir lesbiečių, gėjų, biseksualų, translyčių ir interseksualių (LGBTI) asmenų, diskriminacija. Itin didelį susirūpinimą tebekelia saviraiškos laisvės ir žiniasklaidos nepriklausomumo padėtis – šį klausimą reikia spręsti ryžtingai ir veiksmingai, teikiant tam prioritetą. Būtina skubiai imtis konkrečių veiksmų, kad būtų išvengta žurnalistų bauginimo, grasinimo jiems ir išpuolių prieš juos atvejų, o taip nutikus – tokius atvejus iširti. Taip pat būtina toliau dirbti siekiant užtikrinti lyčių lygybę ir pagarbą moterų bei vaikų teisėms. Siekiant sustiprinti ir pagerinti valdymą visuose lygmenyse, būtina ir tolesnė pažanga vykdant viešojo administravimo reformą. Taryba susirūpinusi atkreipia dėmesį į tendencijas boikotuoti parlamentus. Įtraukaus politinio dialogo, ypač parlamentuose, užtikrinimas ir svaresnio vaidmens pilietinės visuomenės organizacijoms suteikimas tebėra esminiai gerai veikiančios demokratijos elementai. Taryba pabrėžia laisvų, sąžiningų ir skaidrių rinkimų, laikantis ESBO standartų, svarbą.

6. Vertindama ekonominius kriterijus, Taryba palankiai vertina Komisijos analizę dėl būtinybės spręsti svarbias struktūrines ekonomines ir socialines problemas ir jai pritaria. Taryba ragina visus partnerius įgyvendinti priemones, nurodytas 2018 m. gegužės 25 d. ES ekonominio ir finansinio dialogo su Vakarų Balkanais ir Turkija bendrose išvadose, grindžiamose jų ekonominių reformų programomis. Ekonominės reformos ir teisinės valstybės stiprinimas teikia abipusę naudą. Taryba pabrėžia, kad svarbu spręsti struktūrines problemas, gerinti ekonomikos valdymą, konkurencingumą, verslo aplinką, investicijų aplinką, didinti viešųjų finansų tvarumą, ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. Taryba pakartoja, kad svarbu spręsti protų nutekėjimo problemą, toliau kurti galimybes jaunimui ir užtikrinti jiems teigiamas perspektyvas.
7. Esminiai plėtros proceso, taip pat stabilizacijos ir asociacijos proceso elementai tebėra geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas. Taryba palankiai vertina padarytą pažangą ir dar kartą pabrėžia regioninio bendradarbiavimo svarbą, akcentuotą ir Sofijos aukščiausiojo lygio susitikime, o ypač sujungiamumo regione ir su ES svarbą. Ji visokeriopai remia konstruktyvias iniciatyvas ir struktūras, kuriomis stiprinamas įtraukus regioninis bendradarbiavimas. Taryba ragina dėti daugiau pastangų siekiant įveikti praeities palikimo problemas ir skatinti susitaikymą, be kita ko, skatinant tolerantišką aplinką. Reikia vengti pareiškimų ir veiksmų, kuriais daromas neigiamas poveikis geriems kaimyniniams santykiams ir taikiam ginčų sprendimui. Reikia ryžtingų pastangų ir itin tvirto politinio pasiryžimo siekiant užtikrinti, kad būtų išspręsti neišspręsti dvišaliai ginčai. Be to, Taryba pakartoja, kad reikia nediskriminuojant nagrinėti šalyse padarytų karo nusikaltimų bylas, sprendžiant nebaudžiamumo problemą ir užtikrinant atskaitomybę, be kita ko, vykdant prasmingą regioninį bendradarbiavimą ir visapusiškai bendradarbiaujant su Tarptautinių baudžiamųjų tribunolų mechanizmu ir Specialiųjų bylų tyrimo skyriais, taip pat remiant jų darbą. Neišspręsti ginčai ir klausimai turėtų būti sprendžiami vadovaujantis tarptautine teise ir nusistovėjusiais principais, įskaitant Susitarimą dėl teisių perėmimo klausimų.

8. Taryba pakartoja, kad svarbu toliau stiprinti bendradarbiavimą užsienio politikos klausimais, ir tikisi didesnio pozicijų derinimo su ES bendra užsienio ir saugumo politika, visų pirma klausimais, susijusiais su itin svarbiais bendrais interesais, pavyzdžiui, ribojamųjų priemonių ir kovos su hibridinėmis grėsmėmis klausimais. Prisijungti prie ES – tai pasirinkimas, kuris reiškia, kad pritariama principams, vertybėms ir tikslams, kuriuos Sąjunga siekia skatinti kaimyninėse šalyse ir už jų ribų, o tai taip pat reiškia visišką veiksmų suderinimą su bendra užsienio ir saugumo politika ir susilaikymą nuo bet kokių jai prieštaraujančių veiksmų.
9. Taryba iš tiesų pripažįsta vizų režimo liberalizavimo svarbą piliečiams, tačiau ragina Komisiją toliau atidžiai stebėti, be kita ko, taikant tolesnės veiklos mechanizmą, kaip įgyvendinamos visos vizų režimo liberalizavimui nustatytos sąlygos. Primindama sustabdymo mechanizmą, Taryba ragina atitinkamas valdžios institucijas sustiprinti pastangas siekiant suvaldyti akivaizdžiai nepagrįstų prieglobsčio prašymų srautą.
10. Terorizmas, radikalizacija ir organizuotas nusikalstamumas toliau kelia grėsmę saugumui ES ir visame regione. Vadovaudamasi ankstesnėmis Europos Vadovų Tarybos ir Tarybos išvadomis, Taryba primena ES kovos su terorizmu veiklos išorės aspekto ir bendradarbiavimo kovos su terorizmu klausimais su Turkija ir Vakarų Balkanais tolesnio stiprinimo svarbą, visų pirma kiek tai susiję su kova su užsienio teroristais kovotojais ir terorizmo finansavimu, radikalizacijos prevencija ir kova su ja, sustiprinta pasienio kontrole ir kova su neteisėta prekyba šaunamaisiais ir lengvaisiais ginklais. Taip pat reikalingos tolesnės pastangos ir svarūs rezultatai kovojant su organizuotu nusikalstamumu. Taryba primena ES teikiamą paramą, visų pirma pasitelkiant Integruojamąjį vidaus saugumo valdymą, ir toliau ragina partnerius sustiprinti teises ir operatyvines priemones visose šiose srityse ir užtikrinti jų vykdymą.

11. Taryba giria Turkiją ir Vakarų Balkanus už atnaujintas pastangas ir konstruktyvų bendradarbiavimą sprendžiant migracijos krizę – pasiekti rezultatai akivaizdūs. Taryba pakartoja, kad reikia toliau įgyvendinti ES ir Turkijos pareiškimą ir toliau teikti paramą partnerėms Vakarų Balkanų maršrute. Reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant užtikrinti pakankamus administracinius ir vykdymo užtikrinimo gebėjimus sprendžiant migracijos problemas, įskaitant kovą su neteisėtu migrantų gabenimu. Siekdama stiprinti bendradarbiavimą šioje srityje ES ir toliau teiks finansinę paramą ir techninę pagalbą, be kita ko, pagal ES pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę.
12. Taryba ir toliau akcentuoja strateginės komunikacijos svarbą siekiant užtikrinti visuomenės paramą plėtrai ir jos supratimą apie plėtros naudą bei su plėtra susijusias pareigas, kartu užtikrinant, kad nebūtų skleidžiama dezinformacija. Taryba pabrėžia visų partnerių atsakomybę aiškiai informuoti apie tokią naudą ir pareigas, taip pat jų pačių įsipareigojimą dėl ES vertybių ir perspektyvų. Nuolatinis ES ir jos valstybių narių įsipareigojimas taip pat vykdyti veiksmingesnę strateginę komunikacijos politiką tiek partnerių, tiek ES piliečių atžvilgiu, visų pirma per Strateginės komunikacijos Vakarų Balkanuose darbo grupę, išlieka labai svarbus.
13. Taryba primena nuolatinę ES finansinę paramą ir techninę pagalbą plėtros procesui ir stabilizacijos bei asociacijos procesui, visų pirma taikant Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP II); netrukus bus baigta šios priemonės laikotarpio vidurio peržiūra. Daugiausia dėmesio ir toliau turėtų būti skiriama svarbiausiems prioritetams ir siekiui labiau suderinti finansinę paramą su bendra pažanga, padaryta įgyvendinant pasirengimo narystei strategiją, be kita ko, išmokant atlygį už rezultatus remiantis padaryta pažanga ir pasiektais rezultatais.
14. Taryba palankiai vertina Sofijos prioritetų darbotvarkės, grindžiamos atitinkamais 2018 m. vasario 6 d. priimto Komisijos komunikato aspektais, inicijavimą.

PLÉTRA

JUODKALNIJA

15. Taryba palankiai vertina bendrą pažangą, padarytą stojimo derybose su Juodkalnija – iki šiol atidarytas 31 derybų skyrius iš 35, o 3 skyriai yra preliminariai uždaryti. Užbaigus kurti institucinę sistemą ir turint iš esmės veikiančią teisinę sistemą, visa teisinė valstybės sistema dabar turėtų pasiekti apčiuopiamesnių rezultatų bei svaresnių ir tvaresnių veiklos rodiklių. Visų pirma Taryba primena, kad nuo pažangos derantis dėl su teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis susijusių skyrių, kaip nustatyta derybų programoje, ir toliau priklausys bendras stojimo derybų tempas. Todėl Juodkalnija dabar turėtų telkti savo reformų pastangas, kad įvykdytų 23 ir 24 skyrių tarpinius kriterijus ir įgyvendintų atitinkamus veiksmų planus.
16. Taryba labai ragina Juodkalniją toliau stiprinti kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, pinigų plovimu ir prekyba žmonėmis, be kita ko, veiksmingai vykdant tyrimus, baudžiamąjį persekiojimą ir priimant galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius, ir daryti pažangą nusikalstamu būdu įgyto turto arešto ir konfiskavimo klausimu. Neseniai įvykdyti išpuoliai prieš žurnalistus rodo, kad valdžios institucijos turi kuo skubiau užtikrinti saugią aplinką, kuri būtų palanki saviraiškos laisvei ir žiniasklaidos nepriklausomumui. Taip pat reikia imtis tolesnių veiksmų viešojo administravimo reformai vykdyti ir institucijų nepriklausomumui stiprinti.
17. Ekonominių reformų klausimu, vadovaudamasi ES ekonominio ir finansinio dialogo su Vakarų Balkanais ir Turkija bendromis išvadomis, Taryba teigiamai vertina nuolatinį ekonomikos augimą ir ragina Juodkalniją imtis priemonių, kad būtų užtikrintas fiskalinis tvarumas, sumažinta didelė valstybės skola ir prekybos deficitas, daroma pažanga įgyvendinant reformas tokiose svarbiose srityse kaip viešieji pirkimai ir darbo rinka ir pagerinta verslo aplinka.

18. Kalbant apie rinkimus, Juodkalnijos valdžios institucijos turi išspręsti visas problemas, apie kurias pranešė tarptautiniai stebėtojai, ir toliau laikytis politinio įsipareigojimo užtikrinti išsamų ir įtraukų rinkimų reformos procesą siekiant padidinti pasitikėjimą rinkimų sistema. Taryba pakartoja, kad visos politinės partijos yra atsakingos už tai, kad Parlamente būtų atnaujinti politiniai debatai.
19. Taryba itin palankiai vertina Juodkalnijos toliau atliekamą teigiamą vaidmenį toliau plėtojant regioninį bendradarbiavimą ir stiprinant gerus kaimyninius santykius.
20. Taryba labai gerai vertina nuoseklų Juodkalnijos bendradarbiavimą užsienio politikos klausimais, visų pirma nuolatinį visapusišką pozicijų derinimą su ES bendra užsienio ir saugumo politika.

SERBIJA

21. Taryba palankiai vertina bendrą pažangą, padarytą stojimo derybose – iki šiol atidaryta 14 derybų skyrių iš 35, o 2 skyriai yra preliminariai uždaryti. Taryba primena, kad itin svarbu daryti pažangą derantis dėl su teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis susijusių skyrių, taip pat pažangą Serbijos santykių su Kosovu normalizavimo srityje, kaip nustatyta derybų programoje; nuo tos pažangos ir toliau priklausys bendras stojimo derybų tempas. Būsimos reformos, kuriose būtų pasiekta svarių rezultatų, turėtų ir toliau būti grindžiamos 23 ir 24 skyrių tarpinių kriterijų vykdymu ir atitinkamų veiksmų planų įgyvendinimu.
22. Taryba palankiai vertina tai, kad Serbijos vyriausybė dar kartą patvirtino savo strateginį tikslą – įsipareigojimą siekti integracijos į ES. Dabar itin svarbu, kad apie šį strateginį pasirinkimą būtų aktyviau ir nedviprasmiškai kalbama viešuose debatuose.

23. Taryba primygtinai ragina Serbiją dėti kuo daugiau pastangų imtis reformų teisinės valstybės srityje ir visų pirma užtikrinti teismų sistemos nepriklausomumą ir bendrą veiksmingumą. Itin daug dėmesio reikia skirti veiksmingam reformų šioje srityje įgyvendinimui, įskaitant apčiuopiamus rezultatus ir tvarius veiklos rodiklius, susijusius su veiksmingai vykdomais tyrimais, baudžiamuoju persekiojimu ir galutiniais apkaltinamaisiais nuosprendžiais, visų pirma kiek tai susiję su kova su korupcija, organizuotu nusikalstamumu ir pinigų plovimu. Vis didesnę nerimą kelia nepakankama pažanga saviraiškos laisvės srityje. Valdžios institucijos pirmumo tvarka turėtų garantuoti saugią aplinką, kuri būtų palanki netrukdomam naudojimuisi saviraiškos laisve, ir žiniasklaidos nepriklausomumą, be kita ko, dėdamos daugiau pastangų iširti išpuolių prieš žurnalistus atvejus. Serbija turi itin daug dėmesio skirti tam, kad būtų visapusiškai gerbiamos pagrindinės teisės, įskaitant pažeidžiamiausių grupių apsaugą, taip pat kad būtų laikomasi nediskriminavimo principu grindžiamo požiūrio į tautines mažumas visoje Serbijoje, visų pirma tokiose srityse kaip švietimas, mažumų kalbų vartojimas, galimybės naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir galimybės atlikti religines apeigas mažumų kalbomis. Atvejai, susiję su neapykantos kurstymu, bauginimu ir išpuoliais, turėtų būti nagrinėjami greitai ir principingai. Taryba dar kartą ragina veiksmingai įgyvendinti atitinkamus strateginius dokumentus. Be to, turi būti didinamas teisėkūros skaidrumas, įtraukumas ir kokybė, be kita ko, propaguojant pilietinei visuomenei palankią aplinką. Neatidėliojant turi būti daroma tolesnė pažanga nepriklausomų organų ir demokratiškos institucijų tinkamo veikimo srityje, įskaitant parlamentinę priežiūrą, taip pat konstitucinių reformų srityje. Atsižvelgdama į paskutiniuosius rinkimus, Taryba pabrėžia, kad tarptautinių rinkimų stebėtojų rekomendacijos turi būti įgyvendinamos pirmumo tvarka. Taryba taip pat pabrėžia, kad svarbu šalyje nagrinėti karo nusikaltimų bylas ir visapusiškai bendradarbiauti su Tarptautinių baudžiamųjų tribunolų mechanizmu.
24. Ekonomikos reformų srityje, atsižvelgdama į ES ekonominio ir finansinio dialogo su Vakarų Balkanais ir Turkija bendras išvadas, Taryba džiaugiasi nuolat daroma pažanga ir ragina Serbiją toliau gerinti verslo aplinką, spręsti valdžios sektoriaus skolos problemą ir pasistūmėti įgyvendinant struktūrines reformas, visų pirma energetikos ir transporto sektoriuose, darbo rinkos, mokesčių administravimo ir viešųjų pirkimų srityse, įskaitant valstybės valdomų įmonių restruktūrizavimą ir privatizavimą.

25. Kalbant apie ES tarpininkaujamą Belgrado ir Prištinos dialogą, Taryba palankiai vertina tai, kad abi pusės vyriausiajai įgaliotinei įsipareigojo siekti visapusiško santykių normalizavimo, be kita ko, pagal teisiškai privalomą susitarimą – tai itin svarbu joms atskirai siekiant integracijos į Europą ir būtina siekiant užtikrinti tvarų regioninį stabilumą.
26. Taryba palankiai vertina tai, kad pagaliau pradėtas valdymo grupės darbas rengiant Kosovo savivaldybių, kuriose daugiausia gyvena serbai, asociacijos / bendrijos statutą pagal 2013 m. Briuselio susitarimą ir 2015 m. rugpjūčio mėn. susitarimą, ir tikisi, kad abi pusės konstruktyviai dalyvaus šiame procese, kad būtų skubiai įvykdytas šis ilgalaikis įsipareigojimas. Taryba ragina skubiai įveikti likusias kliūtis įgyvendinant susitarimą dėl energetikos. Atsižvelgdama į tai, kad pažanga daroma lėtai, Taryba pabrėžia, kad svarbu baigti įgyvendinti visus kitus ankstesnius susitarimus, visų pirma dėl Mitrovicos tilto, integruoto sienų valdymo ir abipusio diplomų pripažinimo. Taryba primygtinai ragina Serbiją skubiai gera valia įgyvendinti savo įsipareigojimus pagal visus ankstesnius susitarimus ir konstruktyviai bendradarbiauti su Kosovu rengiant ir įgyvendinant būsimus susitarimus. Taryba gerai vertina tai, kad 2017 m. rudenį įgyvendintas susitarimas dėl teisingumo, kuriuo užtikrinamas integruotos teismų sistemos Kosove veikimas ir visoms bendruomenėms suteikiama teisė kreiptis į teismą. Taryba toliau atidžiai stebės Serbijos nuolat dedamas pastangas, kad būtų daroma akivaizdi ir tvari pažanga normalizuojant santykius su Kosovu, kad Serbija ir Kosovas galėtų toliau atskirai siekti integracijos į Europą, išvengdami padėties, kai viena šalis galėtų trukdyti kitos pastangoms, ir tikintis, kad abi šalys galės visapusiškai naudotis savo teisėmis ir vykdyti savo įsipareigojimus. Taryba reiškia padėką vyriausiajai įgaliotinei už jos darbą tarpininkaujant dialogui ir tikisi, kad ji toliau intensyviai bendradarbiaus su dialogo šalimis siekiant užtikrinti visapusišką santykių normalizavimą.
27. Taryba pakartoja savo raginimą, kad Serbija, laikydamasi derybų programos, palaipsniui suderintų savo pozicijas su ES bendra užsienio ir saugumo politika ir pirmumo tvarka imtųsi veiksmų užkirsti kelią šiuo metu pastebimai tendencijai jų nederinti.

28. Be to, Taryba ragina Serbiją nenukrypti nuo ES bendros vizų politikos, nes pastaruoju metu taikoma praktika, pavyzdžiui, vizų režimo liberalizavimo susitarimų sudarymas su tam tikromis trečiosiomis šalimis, kelia susirūpinimą.
29. Taryba palankiai vertina Serbijos konstruktyvų dalyvavimą plėtojant regioninį bendradarbiavimą ir ragina Serbiją ir toliau nuosekliai stengtis stiprinti gerus kaimyninius santykius.

TURKIJA

30. Taryba dar kartą patvirtina teikianti didelę svarbą ES santykiams su viena iš svarbiausių partnerių – Turkija. Ji ir toliau yra pasiryžusi palaikyti atvirą ir nuoširdų dialogą, spręsti bendrus iššūkius ir bendradarbiauti tokiose itin svarbiose bendro intereso srityse kaip migracija, kova su terorizmu, energetika, transportas, ekonomika ir prekyba. Taryba teigiamai vertina didžiules Turkijos pastangas priglausti daugiau kaip 3,5 milijono pabėgėlių ir rūpintis jų poreikiais. Abiem pusėms yra aktualu ir toliau bus itin svarbu, kad būtų nuolat įgyvendinamos ES ir Turkijos pareiškime numatytos priemonės, nes taip mažinamas neteisėto ir pavojingo sienos kirtimo atvejų skaičius ir išsaugomos gyvybės Egėjo jūroje. Prioritetu išlieka sustiprintas bendrų sienų su ES valdymas. Tol, kol visų valstybių narių atžvilgiu ES ir Turkijos readmisijos susitarimas nėra visapusiškai ir veiksmingai įgyvendintas, turėtų būti tinkamai įgyvendinami galiojantys dvišaliai readmisijos susitarimai ir panašių susitarimų su ES valstybėmis narėmis bei kartu su jomis nustatytų priemonių nuostatos. Bendradarbiavimas teisingumo ir vidaus reikalų srityje su visomis ES valstybėmis narėmis tebėra labai svarbus.

31. Taryba primena savo 2016 m. liepos 18 d. išvadas, kuriose nedelsdama griežtai pasmerkė liepos 15 d. bandymą įvykdyti perversmą ir išreiškė solidarumą su Turkijos žmonėmis bei visapusišką paramą Turkijos demokratinėms institucijoms. Tačiau didelį susirūpinimą kelia neproporcingai didelis priemonių, kurių buvo imtasi po šio bandymo įvykdyti perversmą, mastas ir aprėptis. Taryba primena tarptautinius standartus ir prievoles, kuriuos Turkija pripažino ir kurių įsipareigojo laikytis, ir ragina Turkiją skubiai pakeisti neigiamas tendencijas.
32. Tarybą ypač jaudina tebesitęsiantis ir itin didelį susirūpinimą keliantis su teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis, įskaitant saviraiškos teisę, susijusios padėties blogėjimas. Negali būti toleruojama nei prastėjanti padėtis teisminių institucijų nepriklausomumo ir veikimo srityje, nei tebevykdomi apribojimai, sulaikymai, įkalinimai ir kitos priemonės, nukreiptos prieš žurnalistus, akademinės bendruomenės atstovus, politinių partijų narius, įskaitant parlamento narius, žmogaus teisių gynėjus, socialinių tinklų naudotojus ir kitus asmenis, kurie naudojami savo pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis. Taryba pakartoja esanti rimtai susirūpinusi dėl šių neigiamų pokyčių ir dėl tebesitęsiančio ES piliečių, be kita ko, dviejų graikų kareivių, sulaikymo. Turkija turi skubiai ir veiksmingai išspręsti šias ir daug kitų rimtų trūkumų ir spęstinių klausimų, nustatytų Komisijos ataskaitoje. Turkija taip pat turėtų suaktyvinti savo bendradarbiavimą su Europos Taryba ir jos atitinkamais organais bei institucijomis, laikytis jų pagrindinių rekomendacijų ir įgyvendinti visus Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus laikantis EŽTK 46 straipsnio. Taryba ypač atkreipia dėmesį į tai, kad paskutiniuosius Turkijos Konstitucijos pakeitimus Venecijos komisija įvertino kritiškai, nes nėra pakankamos stabdžių ir atsvarų sistemos ir kyla pavojus pažeisti valdžių padalijimo principą.

33. Taryba ir toliau tikisi, kad Turkija įsipareigos vienareikšmiškai siekti gerų santykių su kaimyninėmis šalimis, laikytis tarptautinių susitarimų ir taikiai spręsti ginčus, o prireikus kreiptis į Tarptautinį Teisingumo Teismą. Dar kartą primindama ir patvirtindama ankstesnes Tarybos ir Europos Vadovų Tarybos išvadas visais šiais aspektais, įskaitant 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, kuriose griežtai pasmerkti Turkijos nuolat vykdomi neteisėti veiksmai rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje ir Egėjo jūroje, 2006 m. gruodžio 11 d. Tarybos išvadas ir 2005 m. rugsėjo 21 d. deklaraciją, Taryba ragina Turkiją vykdyti savo prievolę pagal derybų programą, įskaitant įsipareigojimą visapusiškai ir nediskriminuojant įgyvendinti asociacijos susitarimo papildomą protokolą visų valstybių narių atžvilgiu. Taryba pakartoja, kad visų valstybių narių pripažinimas yra labai svarbus. Turkija turi vengti grėsmės kėlimo, nesiiimti veiksmų, kuriais būtų kenkiama geriems kaimyniniams santykiams, normalizuoti savo santykius su Kipro Respublika ir gerbti visų ES valstybių narių suverenumą jų teritoriniuose vandenyse ir oro erdvėje, taip pat visas jų suverenias teises, įskaitant, *inter alia*, teisę tirti ir naudoti gamtos išteklius, pagal ES ir tarptautinę teisę, įskaitant Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją (UNCLOS). Tebėra itin svarbu, kad Turkija įsipareigotų ieškoti visapusiško Kipro problemos, įskaitant jos išorės aspektus, sprendimo ir prisidėtų prie jo įgyvendinimo JT veiklos kontekste, atsižvelgdama į atitinkamas JT ST rezoliucijas, principus, kuriais grindžiama ES, ir *acquis communautaire*, taip pat susilaikytų nuo bet kokios veiklos, kuri skatina poliarizaciją ES valstybėse narėse.
34. Taryba pakartoja savo raginimą Turkijai palaiapsniui suderinti savo pozicijas su ES bendra užsienio ir saugumo politika ir pirmumo tvarka imtis veiksmų užkirsti kelią šiuo metu pastebimai tendencijai jų nederinti, taip pat primena savo poziciją dėl valstybių narių stojimo į tarptautines organizacijas.
35. Taryba atkreipia dėmesį, kad Turkija vis labiau tolo nuo Europos Sąjungos. Todėl Turkijos stojimo derybos iš tiesų atsidūrė aklavietėje ir negalima svarstyti galimybės atidaryti ar uždaryti nė vieno papildomo skyriaus, ir nenumatytas joks tolesnis darbas siekiant modernizuoti ES ir Turkijos muitų sąjungą.

STABILIZACIJOS IR ASOCIACIJOS PROCESAS

BUVUSIOJI JUGOSLAVIJOS RESPUBLIKA MAKEDONIJA

36. Taryba palankiai vertina tai, kad šalis įveikė gilią politinę krizę, be kita ko, toliau įgyvendindama Pržino susitarimą ir darydama didelę pažangą neatidėliotinių reformų prioritetų srityje. Taryba palankiai vertina tai, kad nuo 2017 m. gegužės mėn., net esant sudėtingoms politinėms aplinkybėms, naujoji vyriausybė ėmėsi reikšmingų veiksmų, kad palaipsniui atkurtų kompromiso siekimo kultūrą įtraukdama visus suinteresuotuosius subjektus, įskaitant opoziciją, sustiprintų demokratiją ir teisinę valstybę, parodytų nuoširdų norą vykdyti reformas įtraukiu ir skaidriu būdu, ir palaikė ryšius su kaimyninėmis šalimis laikydamosi geros kaimynystės santykių principo.
37. Išankstiniai parlamento rinkimai, numatyti Pržino susitarime, įvyko 2016 m. gruodžio 11 d., o 2017 m. spalio mėn. taip pat surengti vietos rinkimai. Taryba pažymi, kad, ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro nuomone, tie paskutiniai rinkimai buvo konkurencingi, o pagarba pagrindinėms laisvėms buvo vienas iš veiksnių, dėl kurių pavyko surengti demokratinius rinkimus. Taryba pripažįsta, kad padaryta pažanga įgyvendinant ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas ir atkuriant piliečių pasitikėjimą rinkimų procesais.
38. Taryba palankiai vertina pirmąją konkrečią pažangą, padarytą siekiant atkurti teisminių institucijų nepriklausomumą, gerinti teismų darbą, ir tolesnę veiklą, susijusią su specialiosios prokuratūros darbu, tokiu būdu pradėdant pažaboti ankstesniais metais vykusį padėties blogėjimą. Taryba primena, kad svarbu tęsti teisinės atskaitomybės už pažeidimus, kurie paašškėjo iš 2015 m. pokalbių pasiklausymo medžiagos, ir už susijusius priežiūros trūkumus, nustatymą, ir kad turi būti nustatyta atskaitomybė už 2017 m. balandžio 27 d. įvykdytą išpuolį prieš Parlamentą. Taryba ragina tęsti teismų reformos strategijos įgyvendinimą ir toliau dėti pastangas atsižvelgti į neįgyvendintas rekomendacijas, pasiekti tolesnių apčiuopiamų rezultatų ir užtikrinti, kad teisminės institucijos galėtų veikti nepriklausomai.

39. Taryba teigiamai vertina pažangą, padarytą toliau įgyvendinant ES reformų darbotvarkę. Ji ragina visas šalis palaikyti konstruktyvų dialogą ir toliau didinti dabartinę reformų vykdymo spartą, visų pirma pagrindinėse teisinės valstybės srityse, pavyzdžiui, kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, teisminių institucijų reformos, kovos su radikalėjimu bei terorizmu ir žvalgybos tarnybų reformos srityse. Ji pabrėžia depolitizuoto ir nuopelnais grindžiamo viešojo administravimo, rinkimų reformos, žiniasklaidos laisvės svarbą, taip pat įstatymų vykdomosios valdžios priežiūros stiprinimo svarbą. Be to, Taryba primena veiksmingo vykdomų ir planuojamų reformų įgyvendinimo svarbą.
40. Taryba palankiai vertina konstruktyvų vaidmenį, kurį atlieka pilietinė visuomenė remdama demokratiškus pokyčių procesus, esminį sąlygų, kuriomis pilietinė visuomenė vykdo savo veiklą, pagerinimą ir vyriausybės pademonstruotą įsipareigojimą dėl nuoširdaus dialogo ir įtraukimo. Taryba primena, kad svarbu palaikyti gerus įvairių etninių grupių santykius, remia vyriausybės įsipareigojimą ir palankiai vertina tai, kad buvo imtasi veiksmų siekiant užtikrinti didesnę bendruomenių tarpusavio pasitikėjimą ir toliau įgyvendinti Ochrido pagrindų susitarimą.
41. Taryba palankiai vertina reikšmingą viešųjų finansų valdymo sistemos pagerinimą ir jos skaidrumą. Taryba taip pat ragina šalį vadovaujantis ES ekonominio ir finansinio dialogo su Vakarų Balkanais ir Turkija bendromis išvadomis spręsti pagrindinius uždavinius, pavyzdžiui, kovoti su neoficialia ekonomika ir korupcija, spręsti problemą, susijusią su sistemingu ir efektyvaus teisės aktų vykdymo užtikrinimo trūkumu ir neskaidria reglamentavimo sistema, pašalinti didelio jaunimo ir moterų nedarbo problemą ir modernizuoti švietimo sistemą visuose lygmenyse.
42. Taryba teigiamai vertina didesnę šalies pozicijų derinimą su ES bendra užsienio ir saugumo politika ir ragina šalį toliau gerinti suderinimą.

43. Kaip nurodyta ankstesnėse Europos Vadovų Tarybos ir Tarybos išvadose, yra labai svarbu palaikyti gerus kaimyninius santykius, be kita ko, derybomis rasti abipusiškai priimtina pavadinimo klausimo sprendimą, remiant JT. Taryba labai palankiai vertina tai, kad buvo pasirašytas susitarimas dėl pavadinimo klausimo su Graikija, tokiu būdu užbaigiant užsitęsusias diskusijas, ir laukia šio susitarimo ratifikavimo ir įgyvendinimo. Taryba taip pat palankiai vertina tai, kad buvo sudaryta draugystės, geros kaimynystės ir bendradarbiavimo sutartis su Bulgarija, ir pabrėžia, kad svarbu ją nuolat įgyvendinti. Šiais dviem svarbiais žingsniais turėtų būti veiksmingai užkirstas kelias tvirtinimams, grindžiamiems klaidingu istorijos aiškinimu.
44. Atsižvelgdama į pirmiau nurodytą pažangą, visų pirma padarytą įgyvendinant Pržino susitarimą ir neatidėliotinių reformų prioritetus, taip pat palankią padėtį, susidariusią pasiekus susitarimą dėl pavadinimo su Graikija, Taryba sutinka teigiamai reaguoti į pirmiau nurodytą buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos padarytą pažangą ir paskelbia pradėsianti stojimo derybas 2019 m. birželio mėn. Todėl Taryba pabrėžia, jog itin svarbu, kad buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija toliau darytų konkrečią pažangą įgyvendindama neatidėliotinių reformų prioritetus ir pasiektų tolesnių apčiuopiamų rezultatų kovos su korupcija srityje, išlaikydama ir didindama dabartinį reformų tempą. Šiuo tikslu Taryba prašo Komisijos įdėmiai stebėti, kaip buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija vykdo pirmiau nurodytas reformas, ir, remdamasi metine Komisijos ataskaita, įvertins padarytą pažangą. Taryba primena, kad sprendimas pradėti stojimo derybas su buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija priklausys nuo nacionalinių parlamentinių procedūrų užbaigimo ir Europos Vadovų Tarybos patvirtinimo; iš karto po to priklausomai nuo padarytos pažangos ne vėliau kaip 2019 m. pabaigoje bus surengta pirmoji tarpvyriausybė konferencija. Taryba pabrėžia, kad atliekant šį pažangos vertinimą turėtų būti atsižvelgta į tolesnius apčiuopiamus ir tvirus rezultatus, daugiausia dėmesio skiriant visų pirma:
- teismų reformoms ir iniciatyviai vykdomiems tyrimams, baudžiamajam persekiojimui ir galutiniam apkaltinamiesiems nuosprendžiams korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo bylose, be kita ko, aukštu lygmeniu;
 - žvalgybos ir saugumo tarnybų reformai;
 - viešojo administravimo reformai.
- Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos ketinimą pradėti reikiamą parengiamąjį darbą.

ALBANIJA

45. Taryba palankiai vertina nuoseklią Albanijos pažangą, padarytą įgyvendinant reformas, susijusias su penkiais svarbiausiais prioritetais: viešojo administravimo reforma, teisminių institucijų reforma, kova su korupcija, kova su organizuotu nusikalstamumu ir žmogaus teisių apsauga, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises ir nuosavybės teises. Toliau vykdomas institucinis teisminių institucijų restruktūrizavimas yra išsamios teisingumo reformos pagrindas. Teisėjų ir prokurorų pakartotinio vertinimo (tikrinimo) procesas pradėjo duoti pirmų apčiuopiamų rezultatų, be kita ko, teisminių institucijų aukšto rango narių atžvilgiu, prižiūrinti Tarptautinei stebėjimo misijai. Taryba ragina Albaniją tęsti glaudų bendradarbiavimą su Tarptautine stebėjimo misija. Taryba ragina Albaniją remtis iki šiol padaryta pažanga ir intensyviai tęsti teisingumo reformą, kuria siekiama didesnio teismų sistemos nepriklausomumo, atskaitomybės, profesionalumo ir efektyvumo, visų pirma toliau vykdant tikrinimo procesą, kuris yra itin svarbus, kad reforma būtų sėkminga.
46. Taryba palankiai vertina pastangas siekti konkrečių rezultatų iniciatyviai vykdant tyrimus, baudžiamąjį persekiojimą ir priimant galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius kovoje su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, ir atkreipia dėmesį, kad organizuotų nusikalstamų grupuočių išardymas tebėra svarbus uždavinys. Taryba pabrėžia, kad Albanijai svarbu toliau siekti apčiuopiamų ir tvarių rezultatų, be kita ko, konkrečioje kovos su narkotikų auginimu ir neteisėta prekyba jais srityje. Taryba ragina Albaniją toliau dėti ir intensyvinti pastangas mažinti kanapių auginimą, remiantis pirmaisiais svariais rezultatais, kurių buvo pasiekta pastaraisiais mėnesiais. Taryba gerai vertina Albanijos glaudų ir sustiprintą bendradarbiavimą su ES valstybių narių teisėsaugos institucijomis ir tikisi, kad ši abipusiai naudinga praktika bus tęsiama.

47. Taryba taip pat pabrėžia, kad Albanija turi suintensyvinti pastangas visose šiose srityse ir užtikrinti, kad būtų pasiekta tolesnių apčiuopiamų rezultatų kovojant su korupcija aukštu lygiu, taip pat ardant organizuoto nusikalstamumo tinklus. Po sėkmingų teisėsaugos institucijų operacijų turėtų būti sistemingai atliekami tolesni teisminių institucijų veiksmai. Vykdomos teisingumo reformos kontekste remiantis esama teisine sistema vis dar reikia sukurti specializuotas institucijas, atsakingas už kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu. Konkrečių rezultatų siekimas iniciatyviai vykdant tyrimus, baudžiamąjį persekiojimą ir priimant galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius kovoje su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija visais lygmenimis tebėra esminis ilgalaikis tikslas, kurio siekiant reikia tolesnių struktūrinių ir nuoseklių pastangų.
48. Taryba pakartoja, kad reikia imtis veiksmingų teisėkūros bei politikos priemonių, kad būtų stiprinama žmogaus teisių apsauga ir kovos su diskriminacija politika, be kita ko, tokiose srityse kaip vienodas požiūris į visas mažumas ir joms priklausančių asmenų galimybė naudotis teisėmis visoje Albanijoje, ir užtikrinamas nuoseklus pagrindų įstatymo įgyvendinimas išnagrinėjant visus neišspręstus klausimus, įskaitant laisvo tapatybės pasirinkimo teisę, atitinkamuose įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. Taryba taip pat pakartoja, kad reikia veiksmingai įgyvendinti nuosavybės teises.
49. Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad nuoseklus ir konstruktyvus vyriausybės ir opozicijos dialogas su ES susijusių reformų klausimais tebėra itin svarbus elementas siekiant daryti pažangą įgyvendinant reformų darbotvarkę piliečių labui ir priartinti šalį prie ES.
50. Taryba pakartoja, kad Albanija turėtų paspartinti reformas, kuriomis siekiama didinti konkurencingumą ir spręsti neoficialios ekonomikos klausimą. Vadovaudamasi ES ekonominio ir finansinio dialogo su Vakarų Balkanais ir Turkija bendromis išvadomis, Taryba ragina Albaniją toliau gerinti verslui ir investicijoms palankią aplinką, be kita ko, užtikrinant galimybę naudotis nuosavybės teisėmis, ir ryžtingai vykdyti finansų konsolidavimą bei stiprinti mokesčių administravimą. Taryba palankiai vertina tam tikrą pažangą energijos rinkos liberalizavimo, transporto infrastruktūros ir skaitmeninimo srityse. Taryba ragina Albaniją imtis veiksnių atliekų tvarkymo problemai spręsti.

51. Taryba labai gerai vertina tai, kad Albanijos pozicijos nuolat visapusiškai derinamos su ES bendra užsienio ir saugumo politika. Taryba palankiai vertina įsipareigojimą ir pažangą kovos su terorizmu bei smurtiniu ekstremizmu srityje ir ragina Albaniją toliau dėti pastangas šioje srityje.
52. Taryba palankiai vertina Albanijos nuolatinį konstruktyvų dalyvavimą plėtojant regioninį bendradarbiavimą. Taryba taip pat palankiai vertina tai, kad Albanija suintensyvino dialogą su kaimyninėmis šalimis siekdama spręsti svarbius dvišalius klausimus ir užtikrinti gerus kaimyniškus santykius, o tai tebėra labai svarbu.
53. Taryba teigiamai vertina sustiprintas Albanijos pastangas įdiegti veiksmingas priemones, kuriomis būtų siekiama kovoti su akivaizdžiai nepagrįstų prieglobsčio prašymų, kuriuos Albanijos piliečiai pateikia ES valstybėms narėms ir Šengeno asocijuotosioms šalims, dideliu srautu. Tos priemonės turi būti toliau įgyvendinamos, kartu tęsiant bendradarbiavimą ir dialogą su labiausiai paveiktomis šalimis, kol bus pasiekta tvarių rezultatų.
54. Atsižvelgdama į pirmiau nurodytą pažangą, visų pirma padarytą įgyvendinant penkis svarbiausius prioritetus, Taryba sutinka teigiamai reaguoti į pirmiau minėtą Albanijos padarytą pažangą ir paskelbia pradėsianti stojimo derybas 2019 m. birželio mėn. Todėl Taryba pabrėžia, jog itin svarbu, kad Albanija dar labiau įtvirtintų pažangą, padarytą vykdant teismų reformą, visų pirma vykdant tikrinimo procesą, ir pasiektų tolesnių apčiuopiamų rezultatų kovojant su korupcijai visais lygmenimis ir kovojant su organizuotu nusikalstamumu, visų pirma narkotinių medžiagų auginimo ir neteisėtos prekybos jomis srityse, išlaikydama ir didindama dabartinį reformų tempą. Tai apima:
- tolesnę pažangą vykdant teisėjų ir prokurorų pakartotinio vertinimo procesą, visų pirma darbo prie visų prioritetinių dokumentų užbaigimą ir nepriklausomų teisminių struktūrų įsteigimą, kaip numatyta konstitucinėje reformoje;
 - specializuotų organų, konkrečiai – specialios kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu struktūros, nacionalinio tyrimų biuro ir teismo įsteigimą;
 - geresnius rezultatus vykdant iniciatyviu požiūriu grindžiamus tyrimus, baudžiamąjį persekiojimą ir priimant galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, be kita ko, aukštu lygmeniu, srityje.

Šiuo tikslu Taryba prašo Komisijos įdėmiai stebėti, kaip Albanija vykdo pirmiau nurodytas reformas, ir, remdamasi metine Komisijos ataskaita, įvertins padarytą pažangą. Taryba primena, kad sprendimas pradėti stojimo derybas su Albanija priklausys nuo nacionalinių parlamentinių procedūrų užbaigimo ir Europos Vadovų Tarybos patvirtinimo; iš karto po to priklausomai nuo padarytos pažangos ne vėliau kaip 2019 m. pabaigoje bus surengta pirmoji tarpvyriausybė konferencija. Taryba pabrėžia, kad atliekant šį pažangos vertinimą turėtų būti atsižvelgta į tolesnius apčiuopiamus ir tvarius rezultatus, daugiausia dėmesio skiriant visų pirma teisinei valstybei. Kalbant apie rinkimus, Taryba teikia ypač didelę svarbą tam, kad Albanija įgyvendintų likusias Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas. Taryba taip pat teikia ypač didelę svarbą tam, kad Albanija toliau stengtųsi mažinti akivaizdžiai nepagrįstų prieglobsčio prašymų skaičių, ir prašo Komisijos užtikrinti, kad į tai būtų atsižvelgta.

Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos ketinimą pradėti reikiamą parengiamąjį darbą.

BOSNIJA IR HERCEGOVINA

55. Taryba palankiai vertina tai, kad parengti galutiniai šalies atsakymai į Komisijos parengtą nuomonių klausimyną dėl Bosnijos ir Hercegovinos paraiškos dėl narystės ES pasitelkiant koordinavimo mechanizmą ir ragina Bosniją ir Hercegoviną toliau naudotis šiuo svarbiu mechanizmu rengiant nuoseklius ir išsamius strateginius šalies masto dokumentus, įskaitant tuos, kurių reikia pagal Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą. Taryba primena, kad 2016 m. vasario mėn. Bosnijos ir Hercegovinos pateikta paraiška dėl narystės ES yra strateginis įsipareigojimas daryti pažangą siekiant narystės ES, jis turi būti nedelsiant paverstas visa apimančių reformų įgyvendinimo rezultatais vietoje. Taryba palankiai vertina tai, kad Bosnijoje ir Hercegovinoje buvo priimtos tam tikros į ES orientuotos reformos, pavyzdžiui, dėl akcizo ar dėl šalies masto strategijų aplinkos ir kaimo plėtros srityse. Tačiau Taryba su susirūpinimu atkreipia dėmesį į tai, kad dėl nesantaiką kurstančios retorikos ir priešrinkiminės kampanijos reformų vykdymas sulėtėjo, visų pirma kiek tai susiję su reformų darbotvarke.

56. Taryba primena, jog tikisi, kad Bosnija ir Hercegovina užtikrins visišką ir veiksmingą reformų darbotvarkės įgyvendinimą laikantis Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijų sutarto veiksmų plano ir artimai konsultuojantis su pilietine visuomene, savo piliečių naudai ir glaudžiai bendradarbiaujant su Europos Sąjunga, tarptautinėmis finansų įstaigomis ir tarptautiniais partneriais. Svarbūs prioritetai tebėra įtraukios socioekonominės reformos, teisinės valstybės stiprinimas, be kita ko, teisminių institucijų nepriklausomumo bei nešališkumo ir atskaitomybės, profesionalumo bei veiksmingumo didinimas, kova su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, su radikalėjimu ir terorizmu, su neteisėta migracija, taip pat viešojo administravimo reforma laikantis Europos standartų visais valdžios lygmenimis ir tolesnis visų valdžios sektoriaus lygmenų tarpusavio bendradarbiavimo gerinimas.

Be to, Taryba apgailestauja dėl nepakankamos pažangos saviraiškos laisvės ir nepriklausomos žiniasklaidos stiprinimo srityje ir ragina Bosniją ir Hercegoviną intensyviau dėti pastangas spręsti šią problemą.

57. Taryba primygtinai ragina Bosniją ir Hercegoviną teikti didžiausią pirmenybę tam, kad laikantis tarptautinių standartų būtų priimtos Bosnijos ir Hercegovinos baudžiamojo proceso kodekso nuostatos. Ji taip pat ragina priimti visą įstatymą dėl interesų konflikto ir įstatymą dėl žvalgybos tarnybų.

58. Taryba atkreipia dėmesį į tai, jog paskelbta, kad 2018 m. spalio 7 d. numatyta surengti visuotinius rinkimus. Taryba apgailestauja, kad politinės partijos iki šiol neparodė noro pasiekti kompromisą, ir primygtinai ragina Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijas skubiai pakeisti rinkimų sistemą, kad būtų užtikrintas 2018 m. spalio mėn. vykusių rinkimų rezultatų įgyvendinimas. Šiuo atžvilgiu visi politiniai lyderiai turi prisiimti atsakomybę ir rasti Federacijos Tautos Rūmų klausimo sprendimą. Taryba mano, kad su rinkimais susijusių reformų turėtų būti imamasi pirmiausia vedant dialogą, todėl Bosnija ir Hercegovina taip pat raginama įgyvendinti ESBO / ODIHR rekomendacijas, kad ši šalis pasistūmėtų arčiau Europos standartų, gerinant būsimų rinkimų demokratinius procesus. Taryba taip pat pripažįsta, kad kiti su rinkimais susiję klausimai, be kita ko, dėl vietos rinkimų organizavimo Mostare ir Bosnijos ir Hercegovinos prezidiumo, turėtų būti sprendžiami tinkamu laiku po rinkimų, vadovaujantis Europos standartais; šiuo atžvilgiu Taryba pabrėžia, kad neturėtų būti imamasi jokių teisinių ar politinių veiksmų, dėl kurių sprendimo Sejdić-Finci byloje ir kitų susijusių sprendimų įgyvendinimas taptų problemiškesnis. Tačiau šios reformos neturėtų trukdyti toliau įgyvendinti reformų darbotvarkę.
59. Be to, Taryba pakartoja esanti tvirtai įsipareigojusi remti Bosnijos ir Hercegovinos, kaip vieningos, nedalomos ir suverenios šalies, ES perspektyvą ir ragina visas Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijas ir politines jėgas išspręsti supriešinančios retorikos, kurios šaknys yra praeityje, problemą, nutraukti nuteistų karo nusikaltėlių šlovinimą ir aktyviai propaguoti susitaikymą, be kita ko, pasitelkiant švietimą. Taryba ragina Bosniją ir Hercegoviną toliau aktyviai dalyvauti vykdant regioninį bendradarbiavimą ir stiprinant kaimyninius santykius.

60. Taryba palankiai vertina pažangą, susijusią su ekonominiu vystymusi ir konkurencingumu. Vis dėlto, vadovaudamasi ES ekonominio ir finansinio dialogo su Vakarų Balkanais ir Turkija bendromis išvadomis, Taryba ragina Bosniją ir Hercegoviną spręsti tokias svarbias problemas kaip silpna teisinė valstybė, vis dar prasta verslo aplinka, bendros ekonominės erdvės nebuvimas, fragmentuota reglamentavimo aplinka, didelis ir neveiksmingas viešasis administravimas, didelė neoficiali ekonomika, kai kurių ekonomikos segmentų nedidelės galimybės gauti finansavimą, korupcija, darbo rinkos disbalansas esant dideliame struktūriniame nedarbui ir žemam užimtumo lygiui, susijusiam su prasta švietimo sistema, silpni instituciniai gebėjimai ir nepalanki investicijų aplinka, ir stiprinti visapusišką bankų pertvarkymo sistemą. Be to, Taryba pakartoja, kad Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos turi dėti daugiau pastangų aplinkos apsaugos srityje.
61. Taryba ragina Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijas visais lygmenimis aktyviai dalyvauti Komisijos Nuomonės rengimo procese ir reaguoti į Komisijos prašymus. Taryba primena, kad rengdama nuomonę Komisija turės ypač daug dėmesio skirti sprendimo Sejdī-Finci byloje įgyvendinimui. Taryba pripažįsta, kad Bosnijos ir Hercegovinos Konstitucijoje nurodyti bosniai, kroatai ir serbai (kartu su kitų tautų atstovais) yra šalį sudarančios tautos, tačiau pakartoja, kad turi būti visapusiškai garantuojami visų piliečių lygybės ir nediskriminavimo principai. Taryba vėl svarstys Bosnijos ir Hercegovinos integracijos į ES procesą remdamasi būsima Komisijos nuomone dėl šios šalies paraiškos dėl narystės ES.

KOSOVAS

62. Taryba pabrėžia Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo (SAS) su Kosovu svarbą ir ragina jį toliau įgyvendinti. Šiuo vien tik su ES sudaromu susitarimu, kuriuo nedaromas poveikis valstybių narių pozicijoms dėl statuso, nustatomas sutartinis pagrindas, kuriuo remdamiesi ES ir Kosovas intensyvina savo bendradarbiavimą ir vertina savo santykių raidą. Juo Kosovui suteikiama galimybė daryti tvarią pažangą ir gerinti santykius su Sąjunga vadovaujantis šio regiono europine perspektyva, taip pat kuriamos prekybos ir investicijų galimybės.
63. Taryba palankiai vertina tai, kad 2018 m. kovo mėn. Kosovo Asamblėja ratifikavo susitarimą dėl sienų ir (arba) pasienio su Juodkalnija – taip įvykdytas vienas iš svarbiausių Kosovo vizų režimo liberalizavimo kriterijų ir pasiektas didelis laimėjimas siekiant gerų kaimyninių santykių. Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija ketina pateikti galutinio kriterijaus, susijusio su rezultatų gerinimu kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija, vykdymo įvertinimą, ir prašo Komisijos pranešti, ar toliau vykdomi kiti kriterijai.
64. Taryba palankiai vertina tai, kad 2017 m. surengti parlamento ir savivaldos rinkimai iš esmės buvo konkurenciniai ir tinkamai administruojami daugumoje Kosovo vietų. Vis dėlto kampanijos atmosferą temdė įsišaknijusi tendencija – bauginimo tarp serbų atvejai daugelyje Kosovo serbų bendruomenių. Kalbant plačiau, Taryba ragina Kosovą kovoti su ilgalaikiais rinkimų proceso trūkumais, remiantis ES rinkimų stebėjimo misijų rekomendacijomis ir glaudžiai bendradarbiaujant su kitais tarptautiniais subjektais, įskaitant ESBO / ODIHR.

65. Taryba ragina dėti daugiau pastangų siekiant visų politinių jėgų bendro sutarimo, kad būtų daroma pažanga įgyvendinant Kosovo europinę darbotvarkę. Asamblėja turėtų gerokai pagerinti savo veiklą kaip pagrindinis teisėkūros darbu, politiniam dialogui ir atstovavimui skirtas forumas, taip pat veiklą vykdant priežiūros funkcijas. Taryba reiškia susirūpinimą dėl pasikartojančių smurto atvejų Asamblėjoje balsuojant dėl sienų / pasienio demarkacijos.
66. Taryba primygtinai ragina Kosovą sparčiau įgyvendinti visa apimančias reformas, būtinas jo įsipareigojimams pagal SAS įvykdyti, kad jis galėtų visapusiškai pasinaudoti jo teikiamomis galimybėmis. Taryba ragina Kosovą dėti dar daugiau pastangų užbaigti visapusišką 2016 m. lapkričio mėn. inicijuotos Europos reformų darbotvarkės įgyvendinimą, siekiant stiprinti teisinę valstybę bei socioekonominių vystymąsi Kosove ir pasiekti gerų rezultatų įgyvendinant SAS.
67. Taryba palankiai vertina tai, kad pagerinta verslo aplinka, ir ragina Kosovą, vadovaujantis visų pirma ES ekonominio ir finansinio dialogo su Vakarų Balkanais ir Turkija bendromis išvadomis, dėti daugiau pastangų kovoti su korupcija ir neoficialia ekonomika, mažinti didelį nedarbą, ypač jaunimo nedarbą, gerinti viešuosius pirkimus, apsaugoti ES investuotojų nuosavybės teises, užtikrinti veiksmingas sutarčių vykdymo užtikrinimo procedūras, tobulinti švietimą, gerinti institucinius gebėjimus ir stiprinti mokesčių administravimą bei bendrą bankų sektoriaus atsparumą. Svarbioje energetikos srityje Kosovas turi didinti energijos vartojimo efektyvumą, skatinti naudoti atsinaujinančiąją energiją ir imtis tolesnių veiksmų vykdant įsipareigojimą nutraukti Kosovo A elektrinės, vieno iš didžiausių taršos šaltinių Vakarų Balkanuose, eksploataciją, taip pat pagerinti gyvenimo kokybę.

68. Taryba ragina Kosovą skubiai suintensyvinti pastangas gerinti teisinę valstybę, įskaitant teisminių institucijų nepriklausomumą ir tinkamą teisinį procesą. Taryba pažymi, kad ypatingų problemų kyla dėl padėties Kosovo šiaurinėje dalyje, visų pirma kovoje su nusikaltėlių tinklais – šiuo tikslu būtinas skubus ir veiksmingas visų susijusių subjektų bendradarbiavimas, ir tebėra labai susirūpinusi dėl to, kad 2018 m. sausio mėn. šiaurės Mitrovicoje nužudytas Oliveris Ivanovicus. Ji pabrėžia, kad kaltininkus būtina patraukti atsakomybėn. Kosovas taip pat turi toliau intensyvinti kovą su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija. Taryba reiškia susirūpinimą dėl šešių Turkijos piliečių deportacijos nepaisant jų garantuotų teisių. Taryba pažymi didelę pažangą, padarytą kovojant su radikalėjimu, ekstremizmu ir terorizmu, ir ragina toliau dėti pastangas šioje srityje. Šiame kontekste Taryba visų pirma pabrėžia, kad reikalingas veiksmingas ir intensyvus regioninis ir tarptautinis bendradarbiavimas, be kita ko, su Europolu ir Eurojustu, visapusiškai atsižvelgiant į jų reglamentavimą ir nedarant poveikio valstybių narių pozicijoms dėl statuso.
69. Vykdamas viešojo administravimo reformą, turi būti įgyvendinamas nuopelnais grindžiamas ir skaidrus įdarbinimas, objektyviais kriterijais grindžiami paaukštinimai ir atleidimai iš darbo, be kita ko, nepriklausomų institucijų ir agentūrų atveju, kad būtų užtikrintas šių įstaigų nepriklausomas veikimas ir veiksmingas valdymas. Žmogaus teisės turi būti veiksmingai propaguojamos ir apsaugotos visame Kosove, be kita ko, turi būti užtikrinta visapusiška kultūros ir religinio paveldo apsauga. Turėtų būti sprendžiami mažumoms priklausančių asmenų įtraukties ir apsaugos klausimai, be kita ko, dedant papildomas pastangas įgyvendinti esamą teisinę sistemą, užtikrinti saugią aplinką ir apsaugoti tų asmenų nuosavybės teises, taip pat socialinės sanglaudos stiprinimo klausimas.
70. Kalbant apie ES tarpininkaujamą Prištinės ir Belgrado dialogą, Taryba palankiai vertina tai, kad abi pusės dalyvaujant vyriausiajai įgaliotinei įsipareigojo siekti visapusiško santykių normalizavimo, be kita ko, pagal teisiškai privalomą susitarimą – tai itin svarbu joms atskirai siekiant integracijos į Europą ir būtina siekiant užtikrinti tvarų regioninį stabilumą.

71. Taryba palankiai vertina tai, kad pagaliau pradėtas valdymo grupės darbas rengiant Kosovo savivaldybių, kuriose daugiausia gyvena serbai, asociacijos / bendrijos statutą pagal 2013 m. Briuselio susitarimą ir 2015 m. rugpjūčio mėn. susitarimą, ir tikisi, kad abi pusės konstruktyviai dalyvaus šiame procese, kad būtų skubiai įvykdytas šis ilgalaikis įsipareigojimas. Taryba ragina skubiai įveikti likusias kliūtis įgyvendinant susitarimą dėl energetikos. Atsižvelgdama į tai, kad pažanga daroma lėtai, Taryba pabrėžia, kad svarbu baigti įgyvendinti visus kitus ankstesnius susitarimus, visų pirma dėl Mitrovicos tilto, integruoto sienų valdymo ir abipusio diplomų pripažinimo. Taryba primygtinai ragina Kosovą skubiai gera valia įgyvendinti savo įsipareigojimus pagal visus ankstesnius susitarimus ir konstruktyviai bendradarbiauti su Serbija rengiant ir įgyvendinant būsimus susitarimus. Taryba gerai vertina tai, kad 2017 m. rudenį įgyvendintas susitarimas dėl teisingumo, kuriuo užtikrinamas integruotos teismų sistemos Kosove veikimas ir visoms bendruomenėms suteikiama teisė kreiptis į teismą. Taryba toliau atidžiai stebės Kosovo nuolat dedamas pastangas siekiant akivaizdžios ir tvarios pažangos normalizuojant santykius su Serbija, kad Kosovas ir Serbija galėtų toliau atskirai siekti integracijos į Europą, kartu išvengdami padėties, kai viena šalis galėtų trukdyti kitos pastangoms, ir tikintis, kad abi šalys galės visapusiškai naudotis savo teisėmis ir vykdyti savo įsipareigojimus. Taryba reiškia padėką vyriausiajai įgaliotinei už jos darbą tarpininkaujant dialogui ir tikisi, kad ji toliau intensyviai bendradarbiaus su dialogo šalimis siekiant užtikrinti visapusišką santykių normalizavimą.
72. Taryba primena, kad pažanga normalizuojant santykius su Serbija yra esminis SAS principas ir ES ir Kosovo santykių bei bendradarbiavimo plėtojimo pagrindas.
73. Taryba primena, kad jai didelį susirūpinimą kelia tai, jog buvo mėginama panaikinti įstatymus dėl Kosovo specialiųjų bylų tyrimo skyrių, ir primygtinai ragina Kosovą toliau laikytis įsipareigojimo dėl specialiųjų bylų tyrimo skyrių, visapusiškai laikantis jo tarptautinių įsipareigojimų ir parodant tikras pastangas garantuoti teisinę valstybę, pagrindines laisves, teisingumą ir susitaikymą.

74. Taryba palankiai vertina pasiektą susitarimą dėl EULEX misijos įgaliojimų pratęsimo iki 2020 m. birželio mėn. Ji primygtinai ragina Kosovą toliau glaudžiai ir veiksmingai bendradarbiauti su EULEX ir aktyviai prisidėti prie visapusiško ir nekliudomo EULEX įgaliojimų vykdymo.
75. Taryba palankiai vertina tai, kad sudarytas ir įsigaliojo Europos Sąjungos ir Kosovo bendrasis susitarimas, kuriuo nustatomi Kosovo dalyvavimo Sąjungos programose bendrieji principai, ir pabrėžia, kad Kosovui svarbu visapusiškai pasinaudoti šiomis programomis. Ji palankiai vertina tai, kad Kosovas prisijungs prie programų „Erasmus+“, COSME, „Europa piliečiams“ ir „Kūrybiška Europa“.
-